



1. Perspectief voor het landelijk gebied

Maastricht, juli '24

Perspectief voor het landelijk gebied

Blijvende prioriteit is nodig voor de grote uitdagingen waar het landelijk gebied van Limburg voor staat. De in gang gezette transitie vraagt de komende jaren majeure inzet van middelen en instrumenten om de landbouw te verduurzamen en toekomstperspectief te bieden, de natuur en waterkwaliteit te herstellen, stikstof- en broeikasgasemissies terug te dringen en verdroging en wateroverlast tegen te gaan.

Tegelijkertijd zetten wij ons in voor de leefbaarheid van het landelijk gebied en het behoud van het unieke Limburgse landschap. Extra aandacht willen wij de komende periode geven aan de kwaliteit van de Limburgse bodem. Er is veel te doen, de urgentie is groot.

Met dit alles willen wij bijdragen aan perspectief voor het landelijk gebied, voldoen aan (inter)nationale verplichtingen en weer houdbare vergunningen verlenen voor nieuwe (economische) ontwikkelingen in Limburg.

Via het LPLG (Limburgs Programma Landelijk Gebied) worden de doelen en opgaven gebiedsgericht met onze partners uitgewerkt tot concrete maatregelen. Het Rijk dient ons hiertoe de randvoorwaarden in de vorm van langjarige middelen en instrumenten beschikbaar te stellen. Om beleid en praktijk bij elkaar te brengen is tegelijkertijd inzicht nodig in wat er op het erf en in de gebieden speelt. De transitie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, Provincie en regionale partners.

Wij willen nu aan de slag met de verduurzaming van de landbouw, agrarisch natuurbeheer, de legalisatie van de PAS-melders en een extra impuls op natuur- en waterherstel. Wij ontwikkelen met eigen middelen een Blijversfonds voor toekomstgerichte ondernemers.

Via het programma WRL (Waterveiligheid en Ruimte Limburg) werkt de Provincie samen met het Waterschap Limburg en de Limburgse gemeenten aan een klimaatrobuust watersysteem dat bestand is tegen weersextremen. Door middel van aanpassingen in het watersysteem en in de ruimtelijke ordening is het mogelijk om de kans op overstromingen, zoals wij die in de zomer van 2021 hebben ervaren, te verkleinen.

Onze beleidskaders

De beleidskaders voor de Statenperiode 2023-2027 zijn in voorbereiding. Volgens de Financiële verordening 2023 blijven de vigerende beleidskaders van kracht zolang er geen nieuwe zijn vastgesteld. Voor deze beleidskaders verwijzen wij naar de Programmabegroting 2023.

Wat willen we bereiken?

1.1. Natuur en landschap

- In 2027 is de bescherming van en de staat van instandhouding ten gunste van habitattypen en leefgebieden van dieren en planten verbeterd;
- In 2027 is uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw in Limburg verminderd;
- In 2027 is de samenleving in Limburg meer natuurinclusief.

Wat merkt de Limburger ervan?

Indicator	Huidige waarde	Streefwaarde	Jaar
Aantal hectares ingericht voor de natuur	2.162 ha (31-12-2021)	3.400 ha	2027

Indicatoren in ontwikkeling:

- % van het areaal stikstofgevoelige natuur onder de kritische depositiewaarde (op dit moment vastgelegd in de Wijzigingswet stikstofreductie en natuurherstel, art. 1.12a dat in 2025 tenminste 40%. in 2030 tenminste 50% en in 2035 tenminste 74% is gerealiseerd);
- % overbrugging van het verschil tussen de huidige staat van instandhouding en de gunstige staat van instandhouding in Limburg voor alle beschermde habitattypen en soorten (in het Nationaal Programma Landelijk Gebied is een doelstelling van 30% vastgelegd);
- aantal ha nieuwe natuur in Limburg gerealiseerd (in het Natuurpact 2023 is afgesproken dat Limburg tot 2027 een ontwikkelopgave van 3.431 ha heeft als inspanningsverplichting);
- % groenblauwe dooradering in het landelijk gebied (in het nationaal Programma Landelijk Gebied is een doelstelling van 10% vastgelegd);
- per 1 januari 2030 is de maximale ammoniakemissie per dier conform de maximaal toegestane emissie als opgenomen in bijlage XII (maximaal toegestane emissienormen per dierencategorie) van de provinciale omgevingsverordening;
- aantal Mton CO₂-eq emissie reductie van de landbouw in 2030 t.o.v. de Klimaat en Energieverkenning 2021 (KEV). (indicatief doel NPLG uitwerking is reductie van 0,3).

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1.1. Natuur, biodiversiteit en fauna

Omschrijving

Wij willen de biodiversiteit in Limburg in stand houden en waar mogelijk versterken. Vanuit onze wettelijke taken en gemaakte afspraken, zetten wij in op behoud en herstel van habitattypen en leefgebieden van

1. Perspectief voor het landelijk gebied

planten en dieren. Om dit te bereiken realiseren en beheren wij een robuust en grensoverschrijdend Natuurnetwerk Limburg (NNL) van goede kwaliteit. Wij zorgen waar mogelijk voor stapeling van doelen en maximaal resultaat voor een gunstige staat van instandhouding van natuur en water, door nieuwe hectares natuur slim in te passen (bijvoorbeeld langs beekdalen).

Wij verlenen subsidies die nodig zijn voor afwaardering, inrichting en (agrarisch) natuurbeheer. Wij ondersteunen bedreigde dier- en plantensoorten en zorgen voor behoud van beschermde natuurwaarden. Als bevoegd gezag, op grond van de Wet natuurbescherming, verlenen wij ontheffingen en vergunningen, monitoren wij, houden wij toezicht en handhaven wij. Wij ontwikkelen instrumenten die adequate uitvoering mogelijk maken. Daarnaast zorgen wij voor een adequaat faunabeheer waaronder populatiebeheer van de ree en het wild zwijn en schadebestrijding. Wij verlenen subsidies en opdrachten voor preventieve maatregelen om schade te voorkomen en voor het verwijderen van exoten.

De doelen voor natuur en biodiversiteit zijn voor een belangrijk deel te verwezenlijken in het landelijk en stedelijk gebied in- en buiten het natuurnetwerk Limburg. Wij vergroten ons inzicht waar dit het beste kan. Deze kennis wordt ingezet in het Limburgs Programma Landelijk Gebied (LPLG), zie 1.1.2, en bijvoorbeeld ook bij vergunningverlening en toezicht, wijziging bestemmingsplannen en majeure ontwikkelingen.

Om te komen tot een natuurinclusieve samenleving leggen wij verbindingen met de aanpak van maatschappelijke opgaven, zodat van hieruit ook wordt bijgedragen aan de realisatie van natuurdoelen. Zo stimuleren wij meervoudig doelbereik van de financiële middelen die voor deze opgaven beschikbaar zijn. Kansen dienen zich aan op het gebied van leefbaarheid (leefbaarheidsfonds), klimaat en energie (pré-soortenmanagementplannen genoemd in het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt'), de woonopgave, natuurinclusieve landbouw, landschapsontwikkeling en het LPLG (transitiefonds).

Rol Provincie: bevoegd gezag, subsidient, partner, toetsers, procesmanager, ondersteuner

Kwaliteit

Limburg beschikt over een rijke natuur. In 2027 is het natuurnetwerk gerealiseerd en dit wordt goed beheerd. Het netwerk biedt daarmee leefgebied aan gezonde populaties van dier- en plantensoorten. Door groenblauwe dooradering en agrarisch natuurbeheer leven er populaties en soorten die aan het agrarisch cultuurlandschap zijn verbonden. Het gebruik van de leefomgeving is dusdanig dat ook algemeen voorkomende soorten het goed doen. De natuur is voor iedereen goed beleefbaar. Het bosareaal is toegenomen. Limburgers houden rekening met de natuur en leven de natuurwetgeving na. Dierpopulaties zijn in evenwicht met de omgeving en veroorzaken geen onaanvaardbare schade aan andere belangen. Invasieve soorten bedreigen de Limburgse biodiversiteit niet.

Tijd

In 2024 wordt vanuit wettelijke taken en in aansluiting op maatschappelijke opgaven invulling gegeven aan behoud en herstel van de biodiversiteit, in een natuurinclusieve samenleving.

Geld

Voor de uitvoering van natuur, biodiversiteit en fauna is in de begroting 2024 € 28,17 mln. beschikbaar. Dit budget bestaat uit 7,56% personele lasten en 92,44% reguliere middelen. De reguliere middelen ad € 26,04 mln. hebben met name betrekking op:

- € 1,93 mln. exploitatiesubsidies voor 4 natuurorganisaties;
- € 16,01 mln. natuurbeheer incl. agrarisch beheer;
- € 3,95 mln. organisatiekosten RVO/IPO/BIJ12;
- € 2,17 mln. Wet natuurbescherming incl. fauna;
- € 0,63 mln. natuurinclusief na-isoleren;
- € 1,05 mln. soortenbescherming.

1.1.2. Limburgs programma Landelijk Gebied

Omschrijving

Wij zetten in op een toekomstbestendig landelijk gebied waarmee wij de balans willen herstellen tussen de draagkracht van de natuur, bodem en water enerzijds en het economisch gebruik ervan anderzijds. In juni 2023 hebben wij een concept van het LPLG (Limburgs Programma Landelijk Gebied) vastgesteld. Hierin zijn de doelen en opgaven voor het landelijk gebied gebiedsgericht met onze partners uitgewerkt tot maatregelen. Het Rijk dient ons voor de uitvoering daarvan de randvoorwaarden in de vorm van langjarige middelen en instrumenten beschikbaar te stellen. Tegelijkertijd is inzicht nodig in wat er op het erf en het platteland speelt. Een toekomstbestendig landelijk gebied is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, provincie en regionale partners.

In 2024 gaan wij het concept LPLG door ontwikkelen naar een definitief LPLG medio 2024, onder andere via een MER-traject en gebaseerd op adviezen van onder andere de Ecologische Autoriteit. Daarnaast gaan wij ook buiten (gebiedsgericht) aan de slag. Door middel van uitvoering van koploperprojecten, het stimuleren van de aanpak piekbelasting en de inzet van het GLB gaan wij aan de slag met de verduurzaming van de landbouw, de legalisatie van de PAS-melders en een extra impuls op natuur- en waterherstel.

Dit in aanvulling op alles wat wij regulier al doen en voortzetten met reeds gecommitteerde middelen, zoals de uitvoering van Natuurprogramma, waaronder de realisatie van het natuurnetwerk in Limburg (de Ontwikkelopgave), de uitvoering van de Quick Wins 2022, het Landschapsprogramma en het Programma Water.

Deze activiteiten richten zich op de realisatie van wettelijke en autonome opgaves in het landelijk gebied. Het gaat dan om natuurherstelmaatregelen (zowel uitbreiding van hectares als ook kwalitatieve maatregelen in de vorm van inrichting en (cyclisch) beheer), het herstel van het hydrologische systeem om te kunnen voldoen aan KRW-normen en het terugdringen van Stikstof –uitstoot ten behoeve van natuur. Ook zal een aanvang worden gemaakt met de uitvoering van de bossenstrategie. Ter uitvoering van de natuurherstelmaatregelen zullen wij de uitkomsten van de opgestelde Natuurdoelanalyses vertalen in concrete maatregelen en de uitvoering hiervan organiseren.

Dit alles in samenspraak en samenwerking met de partners in het landelijk gebied, waarbij nadrukkelijk wordt gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak.

Rol Provincie: bevoegd gezag, subsidient, partner, toetsers, procesmanager

Kwaliteit

Het leveren van maatwerk in Limburg, gebiedsgericht vrijwillig en van onder op, met het eerste concept LPLG als uitgangspunt.

Via het Limburgs Programma Landelijk gebied wordt in 2024 naar verwachting 100 hectare omgevormd naar natuur en zal er daarnaast 110 hectare provinciaal bezit als natuur worden ingericht. Ook worden de zogenaamde koploperprojecten, (wanneer deze door het Rijk zijn goedgekeurd en voor financiering in aanmerking komen) opgestart, door het verlenen van subsidie en het starten van de uitvoering. Daarnaast wordt een tweede SPUK-programma Natuur aanvraag voorbereid.

Tijd

De transitie van het landelijk gebied is een langlopend proces dat loopt tot en met 2035.

De meest urgente doelen en opgaven zijn:

1. Het voorkomen van verslechtering van de natuur in N2000-gebieden (per direct).
2. Het realiseren van de ontwikkelopgave natuur (2027)
3. De kwaliteits- en kwantiteitsdoelen voor grond- en oppervlaktewater (2027)

Geld

Voor de uitvoering van het Limburgs programma landelijk gebied is in de begroting 2024 € 51,84 mln. beschikbaar. Dit budget bestaat uit 4% personele lasten en 96% reguliere middelen. Deze reguliere middelen ad € 49,61 mln. hebben met name betrekking op:

- € 26,60 mln. reeds weggezet in subsidiebeschikkingen aan TBO's voor de uitvoering van N2000 maatregelen en Specifieke uitkering van het Rijk voor (SPUK) programma Natuur maatregelen;
- € 16,10 mln. uitvoering van N2000 maatregelen;
- € 6,91 mln. ontwikkelopgave natuur.

1.1.3. Landschap

Omschrijving

Het Limburgse landschap is van ons allemaal. Het vertegenwoordigt een waarde op zich. Ook de niet-beschermde delen buiten de bestaande natuurgebieden moeten wij koesteren zodat ook toekomstige generaties nog kunnen genieten van alles wat Limburg te bieden heeft. Wij willen daarom meer mensen betrekken bij de omgeving en boeren, natuurbeheerders, bedrijven en inwoners samen voor het landschap laten zorgen.

Wij zetten in op de volgende speerpunten die in eerste aanzet beschreven staan in het Programma Landschap:

- In de langjarige transitieopgave van het landelijk gebied zetten wij in op het versterken van de landschappelijke (kern)kwaliteiten via de grote programma's zoals het LPLG.
- Wij stimuleren initiatieven van vrijwilligers, agrariërs en andere inwoners die gericht zijn op het onderhouden en beheren van lokale landschappen en natuur. Dat kan individueel, maar liever nog in een duurzaam collectief. Wij financieren vanuit dit doel het reeds ingerichte Steunpunt Landschapsbeheer Limburg. Het in juli 2024 op te leveren evaluatieverslag zien wij hierbij als inbreng voor onze financiering

in de toekomst;

- Wij ondersteunen initiatieven die gericht zijn op educatie over natuur en landschap, voor zowel kinderen als voor volwassenen;
- Op basis van de op te stellen gebiedsplannen, de inzet van de regio's en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit financieren wij de transitie van de drie nationale parken De Groote Peel, De Meinweg en De Maasduinen in Limburg. Hierbij zien wij kansen richting uitvoering door verbinding met de opgaven en financiering van het LPLG;
- Door de unieke ligging van Limburg werken wij samen in diverse grensoverschrijdende parken (Maas-Schwalm-Nette, Kempen~Broek, Grenzeloos Bocageland, Rivierpark Maasvallei en het Drielandenpark) die gericht zijn op waardevolle grensoverschrijdende projecten rondom landschap, vaak met Europese cofinanciering. Wij continueren de financiële ondersteuning van deze parken om in het licht van de Limburgse opgaven rond natuur, water, landbouw en landschap samen te komen tot vernieuwende grensoverschrijdende initiatieven.

Naast het subsidiëren van de terreinbeherende organisaties voor het opwaarderen en beter beheren van bestaande natuurgebieden, willen wij ook agrarisch natuur- en landschapsbeheer stimuleren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van kennis en kunde van o.a. agrariërs, worden kenmerkende landschapselementen teruggebracht in hun oorspronkelijke staat en ontstaat tegelijkertijd een duurzaam verdienmodel voor deze ondernemers. Hiertoe willen wij structureel extra investeren in landschapsbeheer. Dit om, naast de LPLG middelen, invulling te geven aan één van de doelen in het LPLG om 10% groenblauwe dooradering in het landelijk gebied te realiseren in 2050, waarvan de helft van de opgave in 2030 gerealiseerd dient te zijn in het gehele landelijk gebied. In de nader met de regio te begrenzen 'prioritaire gebieden' vraagt het Rijk in 2030 de gehele 10% te realiseren. Deze groenblauwe dooradering draagt bij aan wettelijke opgaves ten aanzien van onder andere VHR en KRW-doelen. Bij eventueel toekomstige financiering van regelingen rond landschapselementen en voedselbossen wordt aanhaking gezocht bij middelen van het LPLG (Groen-blauwe dooradering).

In en rond steden en dorpen zetten wij in op vergroening van de leefomgeving en stellen als doel dat in 2027 wijken en dorpen groener zijn. Dit om hier recreatie en biodiversiteit te bevorderen en hittestress en wateroverlast te beperken. In samenwerking met gemeenten stimuleren wij initiatieven van inwoners en vrijwilligers in dit kader. Ook blijven wij in de komende periode groene schoolpleinen stimuleren, waarbij wij het multifunctioneel gebruik ervan onderzoeken. Wij zien deze vergroening als een van de maatregelen die wij financieren uit het Leefbaarheidsfonds om de leefbaarheid in wijken of kernen te bevorderen.

Vanuit het Leaderprogramma stimuleren wij initiatieven – van onderop - die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid op het platteland.

Rol Provincie: bevoegd gezag, subsidient, partner, toetsers, procesmanager, ondersteuner

Kwaliteit

Limburg beschikt over een rijk en afwisselend landschap. In de langjarige transitieopgave van het landelijk gebied zetten wij in op het versterken van de landschappelijke (kern)kwaliteiten via de grote programma's zoals het LPLG. Dit veelal door het stapelen van doelen. De focus ligt hierbij op behoud, bevordering, beheer en beleving van het landschap. Dit onder andere door versterking van de groenblauwe dooradering en vergroting van het bosareaal. Wij leveren maatwerk en regelingen gericht op het stimuleren van initiatieven van vrijwilligers, agrariërs en andere inwoners die gericht zijn op het onderhouden en beheren van landschap en natuur. Via ondersteuning van de grensparken en Nationale parken versterken we de samenwerkingsprocessen gericht op versterking van de unieke kwaliteiten van de grensoverschrijdende Limburgse landschappen.

Tijd

In 2024 staat de regeling landschapselementen en voedselbossen open gericht op versterking van de groenblauwe dooradering. Wij ondersteunen de nieuwe periode van het EU-programma LEADER (Zuid-Limburg en Weerterland) waarvan openstelling in 2024 is voorzien. De transitie van het landelijk gebied is een langlopend proces dat loopt tot en met 2035. Vanuit de nationale en provinciale opgaven en tijdstermijnen rond natuur, water, landbouw en landschap worden in synergie met de grote programma's als het LPLG de Limburgse landschappelijke (kern)kwaliteiten versterkt.

Geld

Voor de uitvoering van het product landschap is in de begroting 2024 € 2,00 mln. beschikbaar. Dit budget bestaat uit 41,5% personele lasten en 58,5% reguliere middelen. Deze reguliere middelen ad € 1,17 mln. hebben vooral betrekking op:

- Grensparken € 0,16 mln.
- Nieuwe is het structurele budget voor landschapsbeheer ad € 1 mln. . Dit in lijn met de financiële vertaling van het coalitieakkoord. 2023-2027.

Wat willen we bereiken?

1.2. Land- en tuinbouw

- Wij hebben ondernemers helderheid geboden voor de lange termijn over de (on)mogelijkheden op een bepaalde plek en bieden ruimte voor bijbehorende verdienmodellen.

Wat merkt de Limburger ervan?

Indicator	Huidige waarde	Streefwaarde	Jaar
-----------	----------------	--------------	------

Indicatoren in ontwikkeling:

- aantal 'blijvers' en 'starters' in de agrarische sector dat met hulp van de overheid nieuw perspectief heeft gekregen door te innoveren, verduurzamen en extensiveren;
- aantal 'uitstromers' of 'stoppers' in de agrarische sector dat met nazorg door overheid kennis en kunde heeft

overgedragen c.q. behouden voor de ontwikkeling van het gebied;

- sociaaleconomische impact per deelgebied van het Limburgs Programma Landelijk Gebied (aansluitend bij monitoringssystematiek van het Rijk)
-

Wat willen we bereiken?

1.3. Water

- In 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water en verbeterde kwaliteit.

Wat merkt de Limburger ervan?

Indicator	Huidige waarde	Streefwaarde	Jaar
Aantal kilometers beekherstel (uitgevoerd door Waterschap Limburg)	81 km (2023)	153 km	2027
Aantal te ondersteunen klimaatadaptieve projecten van de waterregio's	7(2022)	11 projecten	2024

Indicatoren in ontwikkeling:

- de concentraties nutriënten (P en N) in grond- en oppervlaktewaterlichamen in 2027 (conform de Kaderrichtlijn Water);
- de concentraties gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewaterlichamen in 2027 (conform de Kaderrichtlijn Water);
- de kwantitatieve toestand van de grondwaterlichamen in 2027 (conform de Kaderrichtlijn Water);
- de waterveiligheid van de Limburgse Maasvallei in 2050 (thans is de norm voor waterveiligheid van de Limburgse Maasvallei een overstromingsrisico van 1:100 conform de Waterwet);
- realisatie van de regionale wateroverlastopgave in 2035 door het Waterschap Limburg (conform de regionale normstelling zoals opgenomen in de Omgevingsverordening 2021 en het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027).

Wat gaan we daarvoor doen?

1.3.1. Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem

Omschrijving

Wij dragen zorg voor een meer klimaatbestendig watersysteem, dat kan omgaan met droogte en wateroverlast. Daarvoor geven wij samen met het Waterschap Limburg invulling en uitvoering aan het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027. In 2027 is er een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter kan omgaan met wateroverlast en droogte en dat voorziet in voldoende water en verbeterde waterkwaliteit. Met dit doel houden wij in de ruimtelijke inrichting zoveel mogelijk rekening.

Wij verbeteren de waterkwaliteit in onze beken en het grondwater om te voorzien in schoon en voldoende water voor natuur, landbouw, industrie en drinkwater, waarmee wij, binnen onze bevoegdheden, uitvoering geven aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In Limburg worden maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren zoals de herinrichting van beken, het realiseren van vistrappen, verbetering van rioolwaterzuiveringsinstallaties en het verminderen van riooloverstorten voortgezet. Met een Aanvalsplan Waterkwaliteit wordt de uitvoering van deze maatregelen vanuit alle sectoren bevorderd.

Wij zorgen voor een goede en actuele bescherming van ons grondwater ten behoeve van het drinkwater en het industriewater voor menselijke consumptie (conserven, frisdrank, bier). Wij werken aan de betere bescherming van het grondwater voor drinkwater en via verschillende programma's, waaronder het Limburgs programma Landelijk gebied (zie paragraaf 1.1.2), aan het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, met name gericht op nutriënten en bestrijdingsmiddelen.

Wij zetten in op goede hydrologische omstandigheden voor onze Natura 2000 gebieden die kwetsbaar zijn voor verdroging. Wij ondersteunen maatregelen om droogte tegen te gaan.

Wij komen de gemaakte afspraken van de Intentieovereenkomst Voldoende Zoetwater, gesloten op 17 november 2022 tijdens de Bestuurlijke klimaatadaptatietafel Limburg, na. Wij voeren een onderzoek uit naar de aanpak van droogte, om zicht te krijgen op de mogelijkheden om waterverbruik te besparen en om het water dat in natte periodes valt, vast te houden voor droge periodes. Zo zorgen wij dat zoveel mogelijk water beschikbaar blijft voor landbouw, industrie, natuur en de drinkwatervoorziening en leveren al deze sectoren een bijdrage aan de aanpak van de droogte. Wij streven er naar om met betrokken partijen een convenant af te sluiten en actualiseren de omgevingsverordening waarbij invulling wordt gegeven aan de motie 2810 Doelgerichte maatregelen waterkwaliteit.

Wij willen een goede en actuele bescherming van onze inwoners tegen wateroverlast en overstroming. Wij participeren in het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) om de waterveiligheid voor de Limburgers te verbeteren. Maatregelen ter bevordering van de waterkwaliteit worden in balans gebracht met maatregelen ter beheersing van de waterkwantiteit. Wij maken met onze partners in de Euregio afspraken over inrichting en beheer van het watersysteem.

Rol Provincie: toetser, ondersteuner, procesmanager, subsidient, partner, bevoegd gezag

Kwaliteit

Limburg beschikt over een natuurlijk, veerkrachtig en gezond watersysteem. De beken zijn schoon, lopen meanderend door het landschap, zijn ecologisch gezond en passeerbaar voor vissen. De beken kunnen omgaan met langere perioden van droogte en sterke neerslag. Er is weinig wateroverlast vanuit de beken en ze vallen zo weinig mogelijk droog. De natuur en de landbouwgebieden hebben een aanvaardbare last van droogte en er is voldoende grondwater van een goede kwaliteit voor drinkwater, voedselvoorziening, natuur en industrie.

Tijd

In 2024 ondersteunt de Provincie Limburg via eigen middelen en subsidie van het (Rijks) Deltafonds Hoge Zandgronden (DHZ) een gebiedsgerichte uitwerking, waarbij droogte in samenhang met andere doelen wordt aangepakt.

In 2024 wordt het waterveiliger maken van ons regionaal watersysteem in Limburg voortgezet via het Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL). De provincie participeert samen met het Waterschap Limburg en de Limburgse gemeenten in dit programma.

In 2024 ondersteunen wij de 4 Limburgse (gemeentelijke) waterregio's met het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen.

Geld

Voor de uitvoering van het product Waterbeheer en waterveiligheid regionaal systeem is in de begroting 2024 een bedrag van € 9,58 mln. beschikbaar. Dit budget bestaat uit 11% personele lasten en 89% reguliere middelen. De reguliere middelen ad € 8,46 mln. hebben met name betrekking op cofinanciering voor de rijks-DHZ middelen om een gebiedsgerichte aanpak te bevorderen, het ondersteunen van de Limburgse waterregio's met het nemen van klimaatadaptieve maatregelen € 6,94 mln. en grondwaterbeheer en -monitoring € 1,51 mln

1.3.2. Waterveiligheid Maas

Omschrijving

Het beleid van de Provincie Limburg voor waterveiligheid langs de Maas is neergelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en de uitwerking hiervan in het Provinciaal Waterprogramma 2022-2027. De provincie acteert hierin als middenbestuur en gebiedsregisseur. Veel van de verantwoordelijkheden inzake het waterveiligheidsbeleid liggen niet bij de provincie, maar bij het waterschap en het Rijk.

Voor 2024 zijn de volgende activiteiten relevant:

1. Voortzetten van onze deelname aan hoogwaterprojecten waar de Provincie Limburg aan deelneemt (zoals o.a. Arcen, Well, Thorn-Wessem en enkele MIRT-verkenningen), met als insteek het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in deze gebieden;
2. Het ontwikkelen en bijdragen aan het Deltaprogramma Maas en het programma Integraal Riviermanagement (IRM) in het algemeen en, meer in het bijzonder, het vastleggen van afspraken in een Bestuursovereenkomst Rijk-regio in het kader van IRM, inclusief zichtbare en herkenbare afspraken voor de Provincie Limburg;

3. Pleiten voor het toepassen van maatwerk en innovatieve oplossingen voor de dijkversterkingsprojecten die in het kader van het hoogwaterbeschermingsprogramma Limburg in voorbereiding zijn;
4. Goedkeuren van dijkverbeteringsprojectbesluit in de rol van bevoegd gezag Omgevingswet.

Rol Provincie: financier, partner, bevoegd gezag, ondersteuner

Kwaliteit

Wij zijn tevreden als wij invulling hebben kunnen geven aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in diverse hoogwaterprojecten (in uitvoering: Grensmaas; in planuitwerking: Lob van Gennep, Oeffelt, Well, Arcen, Baarlo - Hout-Blerick, Willem Alexanderhaven, Thorn-Wessem en Verlaging dam Lateraalkanaal; in verkenning: Vierwaarden en Zuidelijk Maasdal), zodat de uitvoering daadwerkelijk van start kan gaan. Tevens zijn wij tevreden als er in de dijkversterkingsaanpak meer aandacht is voor maatwerk en innovatieve oplossingen en het programma Integraal Riviermanagement tot resultaat komt met een Definitief (Rijks-)Programma onder de Omgevingswet en een ondertekende Bestuursovereenkomst Rijk-regio, met een zichtbare en herkenbare bijdrage aan beleidsdoelen voor de Provincie Limburg. Voor alle hoogwaterprojecten geldt dat de Provincie Limburg geen trekkende rol heeft.

Tijd

De hoogwaterprojecten worden hoofdzakelijk getrokken door het Waterschap Limburg en een aantal hiervan moet in 2024 tot definitieve plannen komen en zodanig zijn voorbereid dat de projecten tot uitvoering komen; enkele 'andere' projecten werken verder in de verkenningsfase. Het Ontwerp-Programma onder de Omgevingswet voor het Integraal Riviermanagement moet eind 2023/begin 2024 in ontwerp zijn vastgesteld door de minister van Infrastructuur en Waterstaat, waarna deze ter inzage wordt gelegd; definitieve vaststelling volgt circa een jaar later. In 2024 werken wij met het Rijk aan Bestuursovereenkomsten Rijk-regio over het IRM, om de beleidskeuzes van het IRM tot uitvoering te brengen.

Geld

Voor de uitvoering van product Waterveiligheid Maas is in de begroting 2025 € ,,, mln. beschikbaar. Dit budget bestaat uit ..% personele lasten, ..% kapitaallasten en ..% reguliere middelen ten behoeve van diverse hoogwaterprojecten. De reguliere middelen ad € ,,, mln. betreft:

- € 1,0 mln. voor systeemmaatregelen Baarlo;
- € 0,5 mln. voor systeemmaatregelen Thorn-Wessem.

Wat mag het kosten?

Voor het realiseren van de jaarplannen van dit programma bedragen de uitgaven € 110,57 mln., waarvan € 96,57 mln. aan programmalasten en € 14,00 mln. storting in de programmareserves LPLG (€ 10,00 mln.) en Water en Bodem (€ 4,00 mln.).

Nieuw is het opnemen van een structureel bedrag van € 1,00 mln. voor landschapsbeheer, conform het Coalitieakkoord 2023-2027.

De dekking van de programmalasten bestaat uit € 18 mln. specifieke uitkeringen van het Rijk, € 1,10 mln. grondwaterheffing en onttrekkingen uit bestemmingsreserves € 11,78 mln.

Het nadelige exploitatieresultaat ad € 79,68 mln. wordt gedekt uit de algemene dekkingsmiddelen (programma 9. Financiën en overhead).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2024
Lasten	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	
60470 Exploitatiesubsidie St Het Limburgs Landschap	1.083
60471 Expl subs Natuur en Milieufederatie Limburg	452
60472 Exploitatiesubsidie IVN	274
60473 Expl subs Natuurhistorisch Genootschap	116
67995 Bijdr proj Ontwikkelopg Natuur onvoorz	-38
68167 NL RVO aflossing Groenfonds 30 jarig	2.401
68169 Natuur en landschap SNL monitoring beheer	189
68170 Natuur en landschap organisatiekosten	2.423
68173 N2000 organisatie	803
68174 Wet Natuurbescherming	2.170
68180 Uitvoeringskosten POP3 uitloop	720
68181 Natuur en landschap ANLB GLBNSP	3.450
68194 N2000 overige	26
68573 Doorberekende personeelskosten	1.848
68574 Doorberekende personeelskosten	277
68673 Actieve soortenbescherming	1.050
68675 Aanpak invasieve exoten	315
68780 Natuurgebiedenbeheer SVNL	9.805
69389 Achtervang budgetschuif POP3	0
69700 Natuur inclusief naisoleren	630
69724 Natuur en Landschap Beheer OoijenWanssum	169
Totaal 1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	28.164
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	
68112 Bijdrage ontwikkelopgave Natuur	6.910
68171 N2000 subsidiebeschikkingen	8.600
68924 N2000 beheerplannen uitvoering maatregelen	16.100
69463 L16 SPUK Natuur subsidieregeling	18.000
69689 Doorberekende personeelskosten	2.231
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	51.841
1.1.3 Landschap	
68586 Leasetermijnen wagenpark PLA	6
68596 Brandstof wagenpark PLA	2
68676 Grensparken	160
69690 Doorberekende personeelskosten	832
69782 Landschapsbeheer	1.000

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Primitieve begroting 2024
Totaal 1.1.3 Landschap	1.999
Totaal 1.1 Natuur en landschap	82.004
1.2 Land- en tuinbouw	
1.2.1 Land- en tuinbouw	
68007 Doorberekende personeelskosten	564
69226 LLA1a Missiegedreven innoveren Sector	560
69230 LLA4 Grensoverschrijdend verbinden	30
69658 Uitvoeringskosten GLBNSP	1.400
Totaal 1.2.1 Land- en tuinbouw	2.554
Totaal 1.2 Land- en tuinbouw	2.554
1.3 Water	
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	
63422 Meetnetten grondwaterkwaliteit	52
64081 Oppervlaktewater algemeen	285
65689 Grondwaterbeheer algemeen	952
66046 Grondwatermonitoring	226
68060 Doorberekende personeelskosten	543
68571 Doorberekende personeelskosten oppervlaktew	185
68572 Doorberekende personeelskosten grondwater	370
68927 Leasetermijnen wagenpark Water	26
68928 Brandstof wagenpark Water	7
69288 Waterprogramma 20222027	6.088
69739 Klimaatadaptatie	851
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	9.583
1.3.2 Waterveiligheid Maas	
67946 Kapitaallasten	307
68041 Doorberekende personeelskosten	619
69361 Systeemmaatregel Baarlo	1.000
69663 Systeemmaatregel ThornWessem	500
Totaal 1.3.2 Waterveiligheid Maas	2.427
Totaal 1.3 Water	12.010
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	96.568
Totaal Lasten	96.568
Baten	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	
69463 L16 SPUK Natuur subsidieregeling	18.000
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	18.000

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Exploitatie	Primitieve begroting 2024
Totaal 1.1 Natuur en landschap	18.000
1.3 Water	
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	
63172 Opbrengst grondwaterheffing	1.104
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	1.104
Totaal 1.3 Water	1.104
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	19.104
Totaal Baten	19.104
Saldo van baten en lasten	-77.464
Stortingen	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	
69770 Toevoeging PR Landbouw	10.000
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	10.000
Totaal 1.1 Natuur en landschap	10.000
1.3 Water	
1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	
69771 Toevoeging PR water en bodem	4.000
Totaal 1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem	4.000
Totaal 1.3 Water	4.000
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	14.000
Totaal Stortingen	14.000
Onttrekkingen	
1 Perspectief voor het landelijk gebied	
1.1 Natuur en landschap	
1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	
67548 Aanwending reserve Natuur	3.021
69706 Aanwending reserve DU OoijenWanssum	161
Totaal 1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna	3.182
1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	
69520 Aanwending reserve N2000	8.600
Totaal 1.1.2 Limburgs programma Landelijk Gebied	8.600
Totaal 1.1 Natuur en landschap	11.782
Totaal 1 Perspectief voor het landelijk gebied	11.782
Totaal Onttrekkingen	11.782
Saldo mutatie reserves	-2.218
Resultaat	-79.682

1. Perspectief voor het landelijk gebied

Verbonden partijen inzake Perspectief voor het landelijk gebied

Door de uitvoering van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV) en de Ruimte voor Ruimte (RvR) via de verbonden partijen Provincie Limburg Commandiet B.V., RVR C.V. en RVR Beheer B.V., is inmiddels een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het Limburgse landelijk gebied gerealiseerd. Naar verwachting zal de terugverdienopgave door genoemde verbonden partijen in 2024 zijn gerealiseerd, hun activiteiten zijn thans in afbouw.

De Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) beheert het leidingennetwerk en de drinkwatervoorziening in Limburg.